

บทที่ 3

ปกนิตยสารกับภาพนางแบบ : จากวัตถุทางเพศสู่สินค้าทางเพศ

การศึกษาหน้าปกนิตยสาร

จากการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ลักษณะบุคคลของผู้เป็นแบบปกนิตยสาร GM ในช่วงปี 2528-2548 ของวุฒิชัย กฤษณะประกรกิจ ได้ให้ความเห็นว่า หน้าปกของนิตยสารถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของนิตยสารแต่ละเล่ม เพราะเป็นสิ่งที่ผู้อ่านเห็นและตัดสินใจซื้อโดยตัววุฒิชัยซึ่งเป็นหนึ่งในทีมบรรณาธิการของนิตยสาร GM ด้วย ได้เล่าถึงประสบการณ์การเลือกบุคคลมาเป็นปกนิตยสารด้วยว่า ปกนิตยสารนั้นมีความสำคัญมากเนื่องจากปกนิตยสารนั้นถือว่าเป็นตัวแทนของนิตยสารเล่มนั้นๆ หน้าปกที่ดีจะช่วยดึงดูดสายตาคนอ่าน ไม่ว่านิตยสารเล่มนั้นๆ จะอยู่ที่ไหนก็ตาม

วุฒิชัย ได้อำนาจงานของเกษม ศิริสัมพันธ์ว่า เนื้อหาบนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์รายวันมักเป็นข่าวที่มีความสำคัญ หรือมูลค่าข่าวสูงที่สุด ทางผู้จัดทำต้องเลือกเอาข่าวที่มีความน่าสนใจสูงเป็นเครื่องดึงดูดใจผู้อ่าน ส่วนในด้านผู้อ่าน ก็มักจะเลือกอ่านข่าวที่ปรากฏในหน้าแรกก่อน หน้าแรกของหนังสือพิมพ์จึงไม่ได้แต่ทำหน้าที่ปกของหนังสือเท่านั้น แต่หน้าแรกของหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการตัดสินใจซื้อ หน้าแรกเป็นเอกลักษณ์ อุปนิสัย ความสดใหม่ของหนังสือพิมพ์ผ่านตัวอักษร การจัดรูปเล่ม และเนื้อหาข่าว

นอกจากนี้ เขายังอำนาจงานของ Linda McLoughlin ว่า หน้าปกของนิตยสาร คือหน้าโฆษณาตัวเองของนิตยสารนั้นๆ และถือเป็นตราประทับแสดงตัวตนของผู้ครอบครอง นิตยสารแต่ละเล่มสามารถสะท้อนตัวตน หรือเป็นเครื่องหมายแสดงภาพแทนตัวตนของผู้ที่ถือครองนิตยสารนั้นๆ อยู่ เช่น เด็กสาววัยรุ่นที่อยากจะแสดงออกว่าตนเองโตเต็มที่แล้ว ก็มักจะเลือกซื้อนิตยสารของผู้หญิงวัยทำงานที่มีอายุมากกว่าตัวตนของเธอ 4-5 ปีขึ้นไป ก็เป็นไปได้

การศึกษาเรื่องหน้าปกนิตยสารของวุฒิชัยข้างต้น อาจใช้กับนิตยสารบางจำพวกได้ไม่เต็มที่ ยกตัวอย่างนิตยสารปลูกใจเสือป่าที่ต้องเอาผู้หญิงขึ้นหน้าปก ก็ได้หมายความว่า จะเป็น

ตราประทับแสดงตัวตนของคนซื้อ ในทางตรงข้ามผู้ซื้อนิตยสารปลูกใจเสือปากก็เพื่อครอบครอง “ภาพ” ปกของนิตยสารมากกว่าจะแสดงตัวตนของผู้ซื้อนิตยสารเอง

ภาพหน้าปก และตัวตนของนิตยสาร

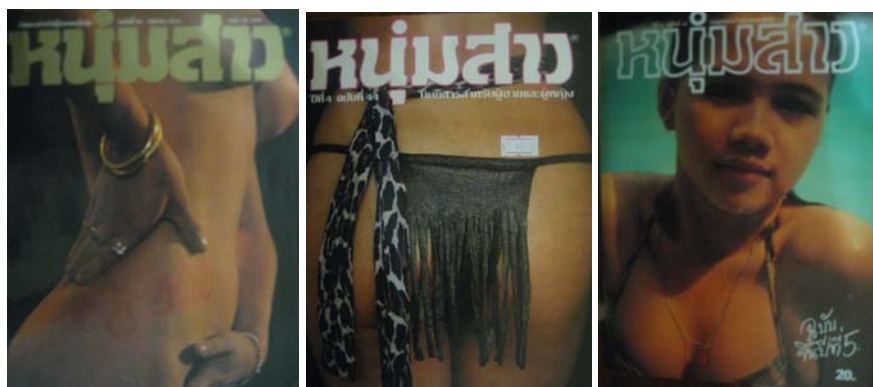
หน้าปกของนิตยสารแมนและหนุ่มสาวที่นำมาวิเคราะห์เป็นภาพของผู้หญิงทั้งสิ้น มีบ้างที่มีภาพคู่กับผู้ชายเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมากมักเป็นภาพของผู้หญิงในอิริยาบถต่างๆ ทั้งในชุดแต่งกายที่มิดชิด และเครื่องแบบที่หวาบหวิว ขึ้นอยู่กับการแข่งขันระหว่างนิตยสารด้วยกันเอง และความเข้มงวดในการรักษากฎหมายของตำรวจในช่วงเวลาหนึ่งๆ

ข้อสังเกตหนึ่งจากการศึกษาหน้าปกนิตยสารแมน และหนุ่มสาวก็คือ ภาวะการมีตัวตนอยู่ของผู้หญิงสาวประจำฉบับ กล่าวคือ บนหน้าปกนิตยสารหนุ่มสาวกับแมนส่วนใหญ่ เราอาจจะไม่พบรายละเอียดต่างๆ ของผู้หญิงที่เลือกมาเป็นแบบปก ไม่ว่าจะเป็นชื่อ เชื้อชาติ หรือภูมิภนาของผู้แสดงแบบ ยิ่งไปกว่านั้นในบางเล่มบางฉบับ เราอาจจะไม่พบแม้แต่หน้าตาของนางแบบ มีเพียงเรือนร่างปริศนาที่ตัดเน้นสรีระที่ดึงดูดทางเพศออกมาแสดงที่หน้าปกเท่านั้น นอกเหนือจากนี้ ในบางครั้ง จะมีการห้วนหนังสือไปวางทับภาพของผู้หญิงที่เป็นแบบในกรณีที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้ว่าตำแหน่งที่จะโดนห้วนหนังสือทับจะเป็นหน้าตาของนางแบบก็ตามที่ ราวกับว่าชื่อของนิตยสารนั้นๆ สามารถดึงดูดใจคนอ่านได้มากกว่านางแบบก็มี

เมื่อเราพิจารณาชื่อของนิตยสารแมนที่ว่า “สาระและความบันเทิงสำหรับผู้ชาย” จะพบว่าเป็นความพยายามสื่อความว่านิตยสารนี้เหมาะสำหรับผู้ชายมากกว่า ด้วยการนำเสนอทั้งสาระและความบันเทิง ขณะที่หนุ่มสาวมีชื่อรองว่า นิตยสารสำหรับผู้ชายและผู้หญิง โดยผู้หญิงได้รับเกียรติอยู่ที่ปกนิตยสารแล้ว ดังนั้นเนื้อหาภายในจึงเป็นเรื่องของผู้ชายมากกว่า

ภาพที่ 28

แสดงปกนิตยสารหนุ่มสาว ที่ตัดศีรษะของผู้หญิงมาขบเน้น

ภาพที่ 29

แสดงปกนิตยสารแมนที่ตัดเน้นศีรษะของผู้หญิง หรือไม่เห็นหน้าของผู้หญิง

ครั้นหันมาพิจารณาคำโปรยประกอบหน้าปก จะพบว่าคำโปรย อันได้แก่ชื่อคอลัมนิสต์ , ชื่อสื่อบุคคล หรือบทความเด่นๆ จะได้รับการขีดชว้างคู่กับเรือนร่างนางแบบ เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้เขียนเหล่านั้น ต่างเป็นนักคิดนักเขียนชายแทบทั้งสิ้น ข้อความในส่วนนี้ต่างแสดงให้เห็นถึง “สาระ” ที่อัดแน่นเต็มฉบับ

ในส่วนเรื่องความบันเทิง อันได้แก่ความบันเทิงจากการชมเรือนร่างของผู้หญิงนั้น เป็นส่วนที่กินพื้นที่มากที่สุดบนหน้าปก มีความโดดเด่นและดึงดูดผู้อ่านชายเป็นอย่างมาก ทำให้สามารถชี้ชัดไปได้เลยว่า นิตยสารทั้ง 2 เล่ม เป็นนิตยสารที่เน้นเรื่องบันเทิงเป็นหลัก ดังนั้น เราจึงอาจพบว่าในบางกรณี อาจจะมีชื่อนางแบบขึ้นที่หน้าปกบ้างก็เป็นเพราะชื่อนางแบบนั้นเป็นที่รู้จัก มีชื่อเสียง และรับรู้กันดีอยู่แล้วในวงการบันเทิงทางใดทางหนึ่งอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นเพ็ญพักตร์ ศิริกุล, ศิริขวัญ นันทศิริ, สุวรรณี จิตต์เที่ยง หรือ “ต๊าก คิงเท็กซ์” เป็นต้น

ปกนิตยสารแมนและหนุ่มสาว จึงเป็นพื้นที่แสดงตัวตนของหนังสือได้อย่างเด่นชัด โดยนิตยสารทั้ง 2 เล่ม ต่างเป็นหนังสือบันเทิงที่เน้นขายภาพของผู้หญิง (แต่ไม่อลังการมากนัก รวมไปถึงใช้เทคนิคในการถ่ายภาพ หรือจัดทำทางนางแบบ เพื่อแสดงถึงความมีรสนิยม) ขณะเดียวกันก็มีสาระความรู้มาเป็นเครื่องประดับนิตยสาร

การศึกษา “ความเป็นชาย” จากตัวตนของผู้หญิงสาว

นอกเหนือจากภาพถ่ายบนหน้าปกแล้ว ภายในนิตยสารแมนและหนุ่มสาวจะมีภาพชุดของนางแบบประจำเล่มจำนวนหนึ่ง ในระยะแรกอาจจะมีนางแบบถึง 3 คนภายในเล่มเดียว ต่อมาได้ลดลงเรื่อยๆ กระทั่งเหลือนางแบบประจำฉบับเพียงคนเดียวในเล่ม

ภาพชุดของนางแบบในแมน มักเป็นภาพของนางแบบในบรรยากาศธรรมชาติ โดยมากจะเน้นไปที่ฉากของทะเลมากกว่าบรรยากาศธรรมชาติแบบอื่นๆ ซึ่งภาพชุดของนิตยสารแมนนี้แสดงให้เห็นถึงความเป็น “ธรรมชาติ” ทั้งตัวนางแบบและองค์ประกอบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากกว่า ส่วนภาพชุดของหนุ่มสาวมักเน้นการถ่ายภาพในสตูดิโอถ่ายภาพ โดยแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบในจัดฉาก ตั้งแต่การจำลองบรรยากาศของสตูดิโอในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการให้ความสำคัญกับช่างภาพ เทคนิคการถ่ายภาพ (เช่นการทำภาพเบลอ การจัดชุด และท่าทางของนางแบบให้แลดูมีศิลปะ หรือการจัดแสง) มากกว่า

นอกเหนือจากตัวนางแบบแล้ว เราจะพบการบรรยายเกี่ยวกับนางแบบและบรรยากาศอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในระยะแรก เราจะไม่พบการบรรยายตัวตนของผู้หญิงเลย นอกเหนือไปจากการบรรยายความรู้สึกที่มีต่อภาพถ่าย, บรรยากาศรอบข้าง และความรู้สึกของผู้ถูกถ่าย โดยที่ไม่รู้ว่าเขาเป็นใครมาจากไหน

จากการศึกษา บทบรรยายที่ปรากฏในนิตยสารแมนและหนุ่มสาวนั้น เราสามารถแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะคือ

1. ลักษณะการบรรยายที่ไม่มีบทบรรยาย มีเพียงชื่อนางแบบ ผู้เอื้อเพื่ออุปกรณ์ประกอบฉาก สถานที่ถ่ายภาพ และผู้ถ่ายภาพเท่านั้น เช่น ภาพชุด “มาลี” ในแมนฉบับที่ 17 ธันวาคม 2518 การบรรยายเช่นนี้ปรากฏมีอยู่ในแมนในยุคแรกๆ และปรากฏกับนางแบบคนอื่นๆ ที่ไม่ใช่คนในหน้าปก

2. ลักษณะการบรรยายเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้หญิง หรือคนถ่ายภาพ เช่น ภาพชุด “สวยเสน่ห์ และดุดัน” ซึ่งเป็นภาพชุดผู้หญิงถือปืนแบบต่างๆ ในชุดชั้นใน ที่ว่า “ผู้หญิงคนหนึ่ง ก็เหมือนปืนกระบอกหนึ่ง สวย .. น่าสัมผัส และชวนอยากให้ได้ไว้ในครอบครอง ลึกซึ้งด้วยเสน่ห์ซึ่งแต่ต้องแล้วยามใจอยู่ร่ำไป ปืนเมื่อเลิกใช้ก็วางลง อาจซุกซ่อน อาจทอดทิ้ง และหยิบใหม่มาใช้เมื่อต้องการ ปืนระเบิดเปรี้ยงได้เมื่อเหนียวไกด้วยตนเอง หรือผลอผลลั่นตูมตามอันตรายร้ายเหลือ คุณและโทษมหันต์ของปืนมีอยู่พร้อมกัน เจกเช่นเธอซึ่งเปรียบเทียบ ทั้งขว้าง หมางเมิน หรือสุดไขว่หา เมื่อปรารถนาด้วยอารมณ์รักเรียกร้อง ผู้หญิงก็อาจจะเปิดได้ทุกเวลาและร้ายยิ่งกว่าปืน เพราะในความสวย เสน่ห์ และดุดันนั้น ผู้หญิงทุกคนมีหัวใจ” (แมน ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2517)

หรือ ภาพชุด “ครุ่นคำนึงของหญิงสาว” ที่มีคำบรรยายว่า “...ฉันเรียนรู้ด้วยความไม่เข้าใจจากทุกสิ่งทุกอย่าง วันหนึ่งฉันร้องไห้เมื่อเจอความปวดร้าวที่ไม่ใช่จากไม่เรียวแม่ และอีกหลายครั้งจนนับไม่ถ้วน ซึ่งไม่มีถ้อยประโลมโอบอ้อน ความปวดร้าวสอนให้ฉันเรียนรู้ความเข้มแข็ง วันนี้ฉันจะไม่ร้องไห้อีก มีคนอีกมากมายในสังคมที่เป็นอยู่ ไม่เพียงแต่จะเหงาหรือว่าเหงกว่าฉัน แต่พวกเขายังยากจนกว่าด้วย” (หนุ่มสาวฉบับที่ 4 มีนาคม 2520)

หรือเป็นการบรรยายบรรยากาศของสถานที่ที่ถ่าย เช่น ภาพชุด “สาวบ้านสวน” ซึ่งเป็นภาพชุดที่ถ่ายในสวนดอกไม้ที่ว่า ฝนหยาดแรกพร่างพรายมาแล้ว ความฉ่ำชื่นขจรขยายไปทั่วท้องถื่นบ้านสวน “ปวีณา ศศตริย์ (ชื่อของนางแบบ – ผู้ศึกษา) ขอเชื้อเชิญชวน แมนทั้งหลายจะยกมาเป็นกระบวน ก็ยินดีต้อนรับ กุหลาบ มะลิ ชบา ดาวเรือง ลำดวน บานพร้อมรอให้ชม หากยังไม่

สาสมสะใจ อย่างเพิ่งกลับ สำหรับเหล่ายาเกร็นกลั่นชานทับ สู่ระดับความเพิดเพลินเกินเพริด บรรเจิดบรรยง (แมนฉบับที่ 37 มิถุนายน 2521),

หรือการบรรยายเกี่ยวกับสรีระของนางแบบ เช่นภาพชุด “บนถนนคนเปลือย”รูปร่างของหล่อน ก็เป็นอย่างที่เห็น เราลองมาพิจารณากันหน่อยไหม ตัวจริงของหล่อนมองปราดเดียวก็รู้ว่าผิวคล้ำ ผมยาวถึงเอว รูปร่างค่อนข้างท้วมไปทางชนบท เครื่องหน้าถ้าลองเสริมแต่งดูก็จะ เป็นนางแบบที่งามอยู่ไม่น้อย

“ผิวข้างในคุณเรียบหรือเปล่า”

“แก้ไข้ได้”

“ไม่ต้อง ผมเชื่อ หากคุณยืนยัน”

“ท้องยังไม่ลาย แผลเป็นมีนิดเดียว”

“หน้าอกหย่อนหรือยัง”

“เคยมีแฟนแล้ว แต่ยังไม่ยาน” (แมนฉบับที่ 12)

การบรรยายในลักษณะข้างต้น พบอย่างมากในนิตยสารแมนในระยะเริ่มต้น โดย อาจจะเป็นการบรรยายนางแบบคนที่ขึ้นปก หรือนางแบบคนอื่นๆ ที่ประกอบในเล่ม เมื่อนิตยสารหนุ่มสาวกำเนิดขึ้นมาในภายหลัง (ซึ่งนิตยสารหนุ่มสาวก็มีการบรรยายในลักษณะนี้อยู่บ้าง ในช่วงต้น) ลักษณะการบรรยายประกอบภาพของผู้หญิงประจำเล่มก็เริ่มเปลี่ยนไป โดยการบรรยายลักษณะข้างต้นจะใช้กับตัวนางแบบที่ไม่ใช่คนที่อยู่บนหน้าปก อย่างไรก็ตาม การบรรยายในลักษณะนี้หายไปอย่างสิ้นเชิงจากนิตยสารหนุ่มสาวภายหลังปี 2522 คงเหลือการบรรยายในลักษณะนี้ในนิตยสารแมนในยุคหลังๆ บ้าง แต่จะใช้กับนางแบบหลักของเล่ม โดยจะลดทอนการบรรยายตัวนางแบบด้วยโวหารหรือความรู้สึกของผู้หญิง เหลือเพียงการเน้นเพียงชื่อ, อายุ ภูมิลำเนาและสัดส่วนนางแบบเป็นชุดตัวเลข เช่น “ดอกไม้แรกแย้มแห่งนครมาया พันธุ์ดั้งเดิมของเมืองน้ำเค็มชลบุรี..... ย้วยวนแมลงภู่ออมดมและลิ้มรสหวานมาแล้ว 17 ปี แต่ยังไม่พึงพอใจแมลงตัวใดจนยอมทอดกายแย้มกลีบให้เซยชม เกสรยังแต่งตั้งไว้รอขอบบ้ำ สาบานต่อหน้าไวเบรเตอร์ !! 33/24/35 45 กิโลกรัม 157 เซนติเมตร สัดส่วนของดอกไม้นี้ น่าเอาแจกันมาปัก เอ๊ย เด็ดไปปักแจกัน ... (แมนฉบับที่ 57 ก.พ.2523)

หรือ “เหนือสุดของสยาม ลินถือกำเนิดที่นั่นคะ แต่ไม่ใช่บนยอดดอยนะคะ เพราะฉะนั้น ใครจะมาคร่ำครวญร้องเพลง “บนยอดดอย” อะไรนั่น ลินคงไม่ซาบซึ้งไปด้วยหรอกคะ... หนานนี้

ลินจะครบ 17 แล้วนะคะลินชอบเดินแบบค่ะ ก็เลข 32-23-35 มันน่าเก็บไว้เซย์ชมคนเดียวซะเมื่อไหร่ มีดีก็ต้องโชว์บ้างสิคะ (แมนฉบับ 103 ธันวาคม 2526) ซึ่งนิตยสารเล่มอื่นๆ นั้นมีนางแบบประจำเล่มมากกว่า 1 คน เช่นนิตยสารนางแบบ ก็ดำเนินรอยตามในลักษณะเดียวกัน เช่น แดง ใบหน้าคมคาย เร้าอารมณ์ ดวงตากลมโต ตื่นตลอดเหมือนกวางน้อย รูปร่างสล้าง นวลเนียน วัย 19 ปี สัดส่วน 35-23-35 สูงจากพื้น 158 เซนติเมตร 42 กิโลกรัม คือหุ่นเนื้อแห่งความเป็นสาว แดงชอบตัดเสื้อเองเป็นงานอดิเรก ชอบอะไรที่เรียบง่ายไม่โลดโผน.... (นางแบบ ฉบับที่ 9 พ.ศ.2524)

3. ลักษณะการบรรยายในเชิงประวัติชีวิตที่ไม่เคยปรากฏที่ไหนมาก่อน โดยมากนางแบบที่ได้รับการบรรยายในลักษณะนี้ มักเป็นคนที่มียศชื่อเสียงอยู่แล้วในสาขาอาชีพอื่นๆ เช่นเป็นนักแสดง เป็นดีเจ หรือเป็นนักร้องมาก่อน อาทิการบรรยายถึงประวัติการแสดง และความรู้สึกคุณเป็ยทิพย์ คุ่มวงศ์ในแมนฉบับที่ 39 (สิงหาคม 2521) หรือการบรรยายเกี่ยวกับ นัยน์นภา ศรีสาคร ซึ่งเป็นนักแสดง และกำลังมีข่าวอื้อฉาวในขณะนั้นกับผู้กำกับอย่างหม่อมเจ้าชาตรีเฉลิม ยุคลในหนุ่มสาวฉบับที่ 17 (กันยายน 2521) ลักษณะการนำเสนอเช่นนี้ก็เพื่อเป็นจุดขายของนิตยสารที่ต้องการให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวเกี่ยวกับนางแบบนั้นๆ ซึ่งเป็นคนที่มีชื่อเสียงมาก่อนอยู่แล้ว การบรรยายในลักษณะนี้พบมากในช่วงแรกๆ ของการเกิดนิตยสาร เนื่องจากต้องการให้นิตยสารสามารถปักหลักเรียกคนซื้อบนแผงได้ ในระยะหลังการรับเชิญมาขึ้นปกของผู้หญิงที่มีชื่อเสียงอยู่แล้ว มักจะเป็นผู้หญิงที่โด่งดังเนื่องจากเป็นนางแบบปลุกใจเสื่อปามาก่อน อาทิ เพ็ญพักตร์ ศิริกุล, สุวรรณี จิตต์เที่ยง หรือฉวีวรรณ บุญปรก ซึ่งในระยะหลังนี้ทั้งตัวนิตยสารเอง และตัวนางแบบได้ปักหลักชัดเจนในสังคมแล้ว ดังนั้นการรับเชิญกลับมาขึ้นปกก็เพื่อแสดงวาระการครบรอบอะไรบางอย่างของนิตยสารแต่ละเล่ม เช่น ฉลองปีใหม่กับนางคราญเกียรติยศ เพ็ญพักตร์ ศิริกุล ในแมนฉบับที่ 92 มกราคม 2526 หรือฉบับรับปีใหม่ กับภาพชุดของสุวรรณี จิตต์เที่ยง ในหนุ่มสาว ฉบับที่ 33 มกราคม 2523

4. ลักษณะการบรรยายในแนวความผิดพลาดในชีวิต ลักษณะการบรรยายแบบนี้พบมากที่สุดในการบรรยายประกอบภาพหญิงสาวประจำฉบับ โดยในตอนแรกจะพบในนิตยสารหนุ่มสาวก่อน (ตั้งแต่เล่มแรก) ต่อมาก็พบโดยทั่วไปในนิตยสารแมน และนิตยสารอื่นๆ เช่นนางแบบเอ็กเซ็กคิวทิฟ หรือคุณ ตัวอย่างเช่น “...ฉันเกิดที่กรุงเทพ แถวบางซื่อ ปีนี้อายุเต็ม 21 มีพี่น้อง 4 คน ฉันเรียนพาณิชย์แต่ไม่จบ แค่ปีสองเท่านั้น ... ใจแตกเสียก่อนสิคะ หลงรักผู้ชาย เพริดหลงไปกับแสงสี... ทุกวันนี้ฉันก็ไม่เสียใจที่เรียนไม่จบ เพราะเพื่อนที่เรียนจบก็ยังหาอะไรทำไม่ได้... ฉัน

ไม่ชอบผู้ชายรวย ...ฉันฝันที่ไม่ต้องทำอะไร นี่เป็นความฝันเท่านั้น เพราะชีวิตจริงๆ ฉันก็ต้องต่อสู้เหมือนกัน” (หนุ่มสาว ฉบับที่ 34 กุมภาพันธ์ 2523)

หรือ “...ฉันเกิดที่เมืองหนึ่งทางทะเลตะวันออก ... เข้ามาอยู่ในกรุงเทพ เมืองที่เขาเรียกกันว่าเมืองสองหน้า ...ฉันจบม.ศ. สามอย่างกระท่อนกระแท่น เหตุผลมีสองสามอย่าง ครอบครัวยุ่งเสียได้แค่นี้ จำเป็นต้องเฉลี่ยไปให้น้องๆ อีก 3 คน และฉันเองก็หัวไม่ดีด้วย ... เลยต้องมาเรียนตัดเสื้อ ด้วยการส่งเสริมของผู้ชายคนหนึ่งผู้เข้ามาหาในต้นปีนี่เอง ... แน่نون เขาปรารถนาการแลกเปลี่ยน แต่มันไม่มากเกินไปที่ฉันจะให้ได้ มีอะไรที่ฉันจะสูญเสียไม่ได้อีก ?... ฉันยอมแลกเปลี่ยน ถ้ามันคุ้ม ฟังดูเหมือนนักธุรกิจไซ้ไหม แต่ไม่หรอกสำหรับในความรัก ฉันจะเป็นผู้ให้เสมอ ขอให้ฉันได้รักเท่านั้น...” (หนุ่มสาวฉบับที่ 55 พฤศจิกายน 2524)

หรือ “...สวย เปรี๊ยะ เปรี๊ยะ ซ่าส์ ใครต่อใครว่าทิพย์เป็นอย่างนั้น ... ทิพย์คนนี้ชอบเข้าวัดฟังธรรมทุกวันพระ เกลียดภาวะช่องว่างต่างสังคม อยากผ่นพรอดออกไปให้พ้นโลกย์ ... เมื่อวานเคยเจ็บเข้ามาครั้งหนึ่ง เพราะหวังพึ่งทรัพย์สินของเจ้าสัว พอหันตักเคঁาเจ้งจนหมดตัว เจ้าสัวก็เลือกไล่ไปพ้นทาง สวยเปรี๊ยะเปรี๊ยะซ่าส์ ยังมีค่าความเป็นคนอยู่ชะอย่าง ทิพย์จะขอใช้ชีวิตทุกๆ ทาง ขอร่างที่ แมน นี่ ที่นี้เลย” (แมนฉบับ 51 สิงหาคม 2522)

หรือ “...ความเปลี่ยนแปลงย่อมเป็นธรรมดาของชีวิต แอ้มปลงกับความไม่แน่นอนและความเปลี่ยนแปลง ไม่มีอะไรยั่งยืนอย่างถาวรตลอดไปหรอก แม้กระทั่งความรัก นับตั้งแต่เกิดจนอายุ 19 ปี กับ 4 เดือน ทุกอย่างในชีวิตของแอ้มมันเปลี่ยนแปลงแทบทุกลมหายใจ พุดออกไป คนที่ไม่ชอบเรา เขาจะช้งน้ำหน้า ... สังคมรอบด้านมีแต่เอาวัดเอาเปรียบ ทำดีเสมอตัวว่าเราเกิดมาเป็นผู้หญิง แต่พอพลาด “โสเภณี” นี่ไงเหมาะมาก นี่แหละความยุติธรรมที่เริ่มในธรรมละ” ... (แมนฉบับ 107 กุมภาพันธ์ 2527)

การบรรยายในลักษณะนี้ จะเป็นการบรรยายนางแบบที่มีจำนวนมากที่สุด โดยมีโครงเรื่องหลักอยู่ 3 ลักษณะคือ โครงเรื่องผิดหวังในชีวิตคู่, โครงเรื่องความยากจนจึงทำให้ต้องมาถ่ายแบบ และโครงเรื่องการเดินทางในเส้นทางชีวิตที่ผิดพลาดในเมืองใหญ่ โดยโครงเรื่องทั้งหมดจะเริ่มจากหญิงสาวอายุน้อย ซึ่งเป็นคนชนบท หรือกลุ่มคนชั้นล่างในเมือง มีการศึกษาไม่มากนัก อาจจะเป็นเพราะหัวไม่ดี หรือมีความจำเป็นด้านเศรษฐกิจจนไม่สามารถศึกษาต่อได้ เข้ามาแสวงหาชีวิตใหม่ในเมืองหลวง แต่แล้วต้องพบกับความผิดหวัง ไม่เหมือนกับที่คิดไว้ ทำให้ต้องมาถ่ายแบบ และหวังจะได้พบทางออกของชีวิตที่จะไม่ผิดพลาดอย่างในอดีตอีก

นอกเหนือจากนี้ ก็จะเป็นความพยายามอธิบายว่าการถ่ายแบบดังกล่าวไม่ใช่เรื่อง
อนาจาร แม้ว่าเป็นเรื่องต้องอับอายอยู่บ้าง อย่างไรก็ตาม การถ่ายแบบนี้มิใช่การถ่ายแบบใน
ลักษณะ “งานประจำ” หรือมีการจัดวางท่าทางให้แลดูมีรสนิยมทางศิลปะบ้าง

ข้อสังเกตหนึ่งคือ นอกจากการบรรยายตัวตนของหญิงสาวแล้ว ยังมีความพยายาม
ประกอบสร้างภาพเสนอของผู้ชายที่ฟังปรารภของหญิงสาวดังกล่าวด้วย โดยมากผู้ชายในอุดม
คติของผู้หญิงกลุ่มนี้จะเป็นผู้ชายสูงวัยกว่า ที่สามารถให้อภัยกับความผิดพลาดในชีวิตของพวกเขา
เหล่านั้นได้ รวมถึงจะไม่ก่อความผิดพลาดแบบนั้นขึ้นอีก และให้อภัยต่อการออกมาถ่ายแบบ (และ
เปลือยความรู้สึก) แบบนี้ รวมถึงมีฐานะระดับหนึ่ง หรือมีความเห็นทางการเมืองที่เข้าข้างคนกลุ่ม
ใหญ่ของสังคม เป็นต้น

การประกอบสร้างผู้หญิง : จากวัตถุทางเพศ สู่อินค้าทางเพศ

ดังที่อภิปรายไปในข้างต้น เมื่อพิจารณาภาพหน้าปกควบคู่กับคำบรรยายนางแบบใน
เล่ม เราจะจัดวางผู้หญิงในนิตยสารแมนและหนุ่มสาวมีอยู่ 2 ลักษณะคือเป็นวัตถุทางเพศให้ผู้ชาย
จับจ้องมองดู ผู้ชายในกลุ่มจึงเห็นผู้หญิงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคติอบายมุข 4 อันได้แก่ สุรา
นารี พาสี กีฬาบัตร ซึ่งเป็นคติไทยที่มีอยู่เดิม

ผู้หญิงในฐานะวัตถุทางเพศ นั้นหมายถึงการตัดบางส่วนของผู้หญิงมานำเสนอ
โดยเฉพาะสรีระที่เชื่อกันว่าเป็นสิ่งดึงดูดทางเพศ ตั้งแต่หน้าอกจนถึงก้น การเลือกเน้นสรีระพวกนี้
ไม่ได้ใส่ใจใจเจ้าของสรีระเลย ความแตกต่างของสรีระดังกล่าวอยู่ที่ความแตกต่างของเรื่องขนาด
รูปทรง มุมถ่าย ของแต่ละสรีระ ซึ่งผู้อ่านที่จับจ้องมองก็จะเสพผู้หญิงแยกเป็นส่วนๆ ตามสรีระที่จับ
เน้นออกมา

ยังมีการจัดวางผู้หญิงอีกกลุ่มนี้เพื่อให้ผู้ชายเลือกใช้สอยได้ นั่นคือ การจัดวางให้ผู้หญิง
เป็นสินค้า ซึ่งการจัดวางในลักษณะนี้ตอบรับกับวิถีของคนชั้นกลางที่มองความสัมพันธ์ผ่านระบบ
ตลาด โดยธเนศ (2550) เสนอว่า ชายชนชั้นกลางมักเลือกซื้อสินค้ากันที่คุณสมบัติของสินค้า
มากกว่า ซึ่งในเรื่อง “ผู้หญิง” นี้สรีระอาจจะเป็นส่วนหนึ่งของคุณสมบัติอันหนึ่งของผู้หญิงก็ได้

ต่อมาในระยะหลัง ที่นิตยสารแมนและหนุ่มสาวเริ่มให้ผู้หญิงมีเรื่องเล่าเป็นเรื่องเป็นราว
บ่งบอกตัวตนของนางแบบ ในเบื้องต้น เราอาจจะยินดีที่ผู้ชายให้เกียรติกับผู้หญิงด้วยการทำให้

พวกเขามีตัวตนขึ้นมา ไม่ใช่วัตถุในการจับจ้องมองเพียงอย่างเดียว พวกเขามีทั้งตัวตน, ประวัติ, อารมณ์ หรือความรู้สึกเช่นเดียวกับคนทั่วไป

แต่เมื่อพิจารณาในอีกมุมหนึ่ง การใส่เนื้อหาลงไปในตัวผู้หญิงก็ทำให้ผู้หญิงนี้มีเรื่องราวมากขึ้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่าบรรดาสิ่งแวดล้อมที่ใส่เข้ามาเป็นการจัดวางบริบทให้กับตัวผู้หญิงในฐานะสิ่งของ ให้มีมิติทางด้านสังคมวัฒนธรรมขึ้นมา (ดังจะได้กล่าวในตอนต่อไป) ดังนั้นการที่ขายชนชั้นกลางมุ่งเสพตัวผู้หญิงนี้ ก็เนื่องมาจากมุ่งต้องการเสพบริบทแวดล้อมนี้ด้วย การเสพผู้หญิงในลักษณะนี้จึงไม่ใช่การบริโภคผู้หญิงในฐานะสิ่งของชิ้นหนึ่ง แต่เป็นการบริโภคสินค้าชิ้นหนึ่งที่มีคุณสมบัติ และสัญลักษณ์หลากหลายแฝงอยู่ ในแง่นี้ ภาพของนางแบบในนิตยสารปลูกใจเสียป้าจึงไม่ต่างจากภาพของโฆษณาสินค้าชิ้นหนึ่ง ที่อธิบายสรรพคุณ ที่มา หรือคุณสมบัติต่างๆ มากมาย เพื่อให้คนอ่านเลือกซื้อสินค้าไปใช้งาน

เราอาจจะเปรียบเทียบการบริโภคผู้หญิงทั้ง 2 ลักษณะได้ตามตาราง

ตารางที่ 2

เปรียบเทียบระหว่างผู้หญิงในฐานะวัตถุทางเพศ กับ

ผู้หญิงในฐานะสินค้าทางเพศ

	ผู้หญิงในฐานะวัตถุทางเพศ	ผู้หญิงในฐานะสินค้าทางเพศ
ภาพหน้าปก	ตัดสรีระที่ดึงดูดทางเพศมาขบเน้นที่หน้าปก/ ไม่เห็นหน้านางแบบ/ นางแบบไม่สำคัญเท่าชื่อนิตยสาร	เห็นหน้าตา/มีชื่อประกอบ/ตัวนางแบบมีค่าในระดับเดียวกับชื่อหนังสือและคำโปรยอื่นๆ บนปก
ลักษณะบทบรรยายตัวนางแบบ	ไม่มีการแสดงตัวตนนางแบบ/ มีแต่การบรรยายความรู้สึก/ ไม่มีคำบรรยายนอกจากรูปและสัดส่วน	มีเรื่องเล่าเบื้องหลังการถ่ายแบบ/มีประวัติมีชื่อเสียงเรียงนาม / มีความอับจนจึงต้องมาถ่ายแบบ
ผู้เสพที่เป็นผู้อ่านชาย	จับจ้องมองดูแบบแยกส่วน เฉพาะที่ดึงดูดตา	จับจ้องนางแบบควบคู่กับเสพเรื่องราวของนางแบบประกอบ เพื่อตกย้าตัวผู้อ่านชายที่จำเป็นต้องเข้าไปซื้อ หรือช่วยเหลือ

อาจจะกล่าวได้ว่า การเสกผู้หญิงในนิยายสารแมนและหนุ่มสาวนี้ สามารถยืนยันความเป็นชายได้ 2 ลักษณะ คือผู้ชายในลักษณะดั้งเดิมที่มุ่งเสกภาพของผู้หญิงในเรื่องกามารมณ์เป็นหลัก โดยพิจารณาเสกภาพของผู้หญิงในลักษณะเป็นวัตถุทางเพศเป็นส่วนๆ และอีกประเภทหนึ่งที่ยังคงเสกผู้หญิงในเรื่องกามารมณ์อยู่เช่นเดิม เพียงแต่เน้นเรื่องคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะของผู้หญิงทั้งหมดมากกว่าเพียงสรีระบางส่วนบางชิ้นเท่านั้น ลักษณะผู้ชายในประเภทหลัง ดูคล้ายจะให้เกียรติผู้หญิงเพื่อให้พวกเขาเป็นตัวเป็นตนขึ้นมาได้ อย่างไรก็ตาม การเป็นตัวเป็นตนนี้ก็เพื่อให้ผู้หญิงกลายมาเป็นสินค้าทางเพศที่มีสรรพคุณในการเสกมากมาย และหลากหลาย จะว่าไปแล้ว การเสกสินค้าทางเพศของผู้ชายนี้ จึงมีความเสแสร้งในการนำเสนอมากกว่า

การประกอบสร้างผู้ชาย : ผู้หญิงกับกระบวนการพัฒนาเมือง

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2542, น. 173-179) สรุปเรื่องเอกลักษณ์/ตัวตนของเมืองในกระแสวาทกรรมการพัฒนา ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไว้เป็น 2 แนวทางหลักคือ แบบแรกเมืองคือตัวแทนของความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคม เทคนิควิทยาการและศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นหากจะพัฒนาประเทศ ก็ควรพัฒนาเมืองก่อน โดยสร้างเมืองขนาดใหญ่ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ จากนั้นความเจริญก้าวหน้าก็จะไหลไปยังพื้นที่อื่นๆ เปรียบเช่นการไหลของความเจริญก้าวหน้าจากโลกตะวันตกมาสู่โลกที่สาม ทฤษฎีในวาทกรรมนี้อาจจะเรียกว่าทฤษฎีการทำให้ทันสมัย (modernize theory) หรือทฤษฎีการแพร่กระจายของความเจริญ สำคัญสำคัญของทฤษฎีตามวาทกรรมนี้ได้แก่ การนำเสนอวิธีในการพัฒนาโลกที่สามสู่สังคมพัฒนา ทำได้โดยการ “เลียนแบบ” ยิ่งลอกเลียนแบบได้เหมือนเท่าไร ยิ่งถือว่ามีพัฒนาไปตามเช่นนั้น การพัฒนาแบบนี้จึงเป็นการพัฒนาแบบตายตัว มองเห็นภาพของการพัฒนาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเรียบร้อยแล้ว วาทกรรมชุดนี้ไม่มีที่ว่างให้กับเรื่องความหลากหลาย พื้นที่ที่เรียกว่า “เมือง” ก็จะเก็บกดปิดทับพื้นที่อื่นๆ ไปด้วยข้ออ้าง “ความด้อยพัฒนา” เช่นภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะถูกมองว่าไร้คุณค่า ไร้ศักยภาพ ถ้าจะพัฒนาก็ต้องตัดขาดจากรากเหง้า และแทนที่สวมรอยด้วยสิ่งที่เรียกว่า “พัฒนา” โดยเปลี่ยนพื้นที่ชนบทให้เป็นเมืองให้หมด ทฤษฎีในแนวนี้ก็คือการจัดระบบระเบียบของพื้นที่ชนิดหนึ่งที่มาในนามความรู้เรื่องพัฒนา

อีกแนวหนึ่งของวาทกรรมเรื่องการพัฒนา คือ การสร้างภาพของเมืองในฐานะผู้ร้าย ที่ดูดเอาส่วนเกินจากชนบทเข้ามาเลี้ยงเมือง สูบเอาความสมบูรณ์และความมั่งคั่งจากชนบทมาสู่เมือง

เพื่อประโยชน์ในการสะสมทุน และความก้าวหน้าของระบบทุนนิยม บทบาทเมืองในฐานะ “ปลิงดูดเลือด” ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ไม่สมดุล และไม่เท่าเทียม ดังวาทกรรมการพัฒนาของนักคิดสายมาร์กซิสต์ เช่นทฤษฎีฟุ้งฟิง ความแตกต่างและความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเมืองกับชนบทนี้ เรียกร้องให้ชนบทตัดความสัมพันธ์กับเมือง แล้วให้ไปให้คุณค่ากับความสัมพันธ์ภายในชนบทเอง

ในทัศนะของไฮยัรต์นแล้ว วาทกรรมทั้ง 2 แนวทางต่างวนอยู่กับมายาคติเรื่องการพัฒนาที่เหมือนกันทั้งคู่ นั่นคือการพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวจากความด้อยพัฒนาสู่ความพัฒนา ดังนั้นการพัฒนายังคือกระบวนการผลิตและจัดการในพื้นที่แบบหนึ่งๆ วาทกรรมทั้ง 2 แนวทางต่างเป็นเพียงเรื่องเล่าอันใหญ่ยิ่ง (meta-narrative) จะต่างกันตรงแนวแรกเชิดชูตะวันตก แนวทางหลังเป็นเพียงการสร้างและชูพื้นที่อื่นๆในระดับโลก ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “ระบบเศรษฐกิจโลก”

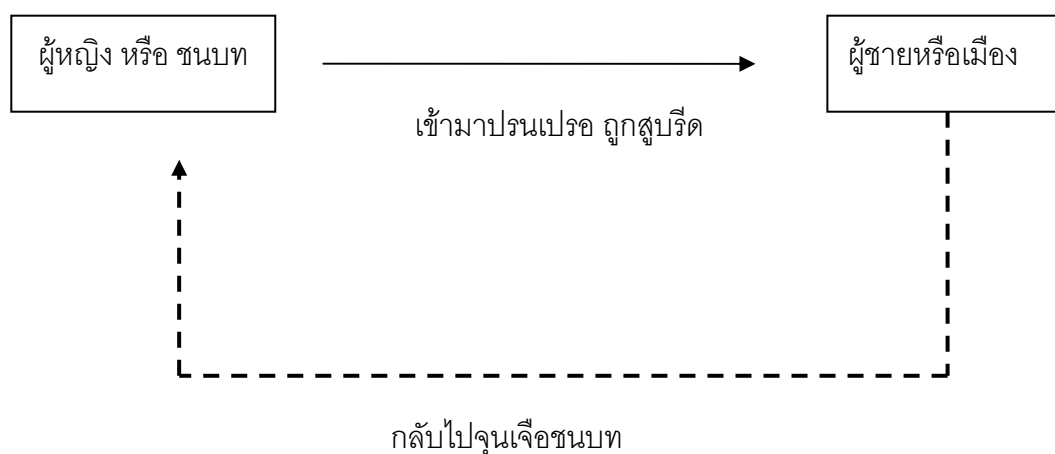
แนวคิดเรื่องการพัฒนาดังกล่าวสามารถปรับมาใช้ในการวิเคราะห์ภาพนางแบบ และคำประกอบภาพนางแบบได้เช่นกัน เมื่อพิจารณาจากจำนวนภาพถ่ายของนางแบบจะพบว่า ภาพถ่ายของนางแบบส่วนใหญ่ในนิตยสารจะอิงแอบกับธรรมชาติมากกว่า ประกอบกับพิจารณาเรื่องเล่าเกี่ยวกับตัวนางแบบที่มาประกอบภาพถ่ายแล้ว จะพบว่าส่วนใหญ่นางแบบจะเป็นคนมาจากชนบท เข้ามาขุดทองในเมืองหลวง และผิดหวังกลับไป จะว่าไปแล้ว องค์ประกอบต่างๆ ที่ประกอบขึ้นในโครงเรื่องของนางแบบนี้ต่างเป็นองค์ประกอบของชนชั้นกลางที่จำเป็นต้องมีในเมืองทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความรู้ (ดังนั้นพวกนางแบบจึงมีความรู้ไม่สูง), มีทักษะและความเชี่ยวชาญบางอย่างในการประกอบอาชีพ (พวกเขาไม่มีเงินล้มเหลวในการประกอบอาชีพในเมืองหลวง) หรือในเรื่องความสัมพันธ์ (รูปแบบความสัมพันธ์ของชนชั้นกลางในเมืองที่อิงกับระบบตลาด) “เมือง” ในสายตาของนางแบบจึงเป็นผู้ร้าย และไม่เหมาะสมกับพวกเขา ภาพเสนอของนางแบบจึงสามารถจัดวางคู่กับ “ชนบท” ได้ในระดับหนึ่ง

ขณะที่ภาพของผู้ชาย จึงไม่ได้ปรากฏอย่างเด่นชัดในการวิเคราะห์ภาพถ่ายนางแบบ และบทบรรยายประกอบภาพถ่าย กระนั้นเราก็สามารถขุดคุ้ยร่องรอยการเอ่ยถึงลักษณะความเป็นชายได้จากโครงเรื่องเล่าของนางแบบได้เช่นกัน แม้ว่าภาพเสนอของผู้ชายในโครงเรื่องเล่าของนางแบบจะละทิ้งมิติเรื่องความรู้, ฐานะทางเศรษฐกิจ, รูปร่างหน้าตา และความสามารถอื่นๆ จะมีอยู่บ้างก็อุดมการณ์ความคิดที่ต้องการช่วยเหลือคนชั้นล่างในสังคม ซึ่งตอบรับกับโครงเรื่องที่ว่าผู้หญิงซึ่งเป็นชนชั้นล่างเข้ามาหาใบอนุญาตในเมืองใหญ่ นอกจากนี้ยังพบว่านางแบบต้องการผู้ชายที่สามารถเข้าใจความผิดพลาดของผู้หญิงที่ก้าวเข้ามาในเมือง หรือผู้ชายที่ไม่ใส่ใจกับความ

ผิดพลาดในอดีต ภาพเสนอของผู้ชายจึงอาจจะจัดวางคู่กับเมืองที่ได้รับการพัฒนาไปแล้ว ดังแสดงได้ตามแผนภาพ

แผนภูมิที่ 1

แสดงทิศทางของวาทกรรมการพัฒนา/ผู้หญิงแบบที่ 1

จากแผนภาพ เมื่อพิจารณาตามกรอบวาทกรรมการพัฒนาแบบที่ 1 ผู้หญิงหรือทรัพยากรจากชนบท ถูกดูดเข้ามาปรนเปรอให้กับผู้ชายหรือการเติบโตของเมือง ทำให้วิถีชีวิตแบบเมืองสามารถพัฒนาไปได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาการเติบโตของเมือง อันเนื่องมาจากการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมก็จะเห็นทิศทางของการพัฒนาไปในทางเดียวกัน กล่าวคือในช่วงแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ 1 (พ.ศ.2504 - พ.ศ. 2509) และ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2510 – พ.ศ.2514) จะเน้นการก่อสร้างทางพื้นฐาน โดยพยายามกระจายการพัฒนาไปยังชนบท แผนฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 – พ.ศ. 2519) จะเน้นไปเรื่องการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อลดความแตกต่างรายได้ระหว่างเมืองและชนบท ขณะที่แผนฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - พ.ศ.2524) จะเน้นที่การปรับโครงสร้างการผลิต เป็นการผลิตเพื่อเน้นการส่งออก ส่วนแผนฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จะเน้นการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาชนบท แก้ไขปัญหาความยากจนในชนบทโดยระดมความร่วมมือจากเอกชนให้มากที่สุด

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาตามแผนฯ 2 ฉบับแรกทำให้ความเจริญกระจุกตัวเข้ามายังพื้นที่เมือง แผนฯ ฉบับต่อๆ มาจึงต้องหันกลับมาแก้ไขความเหลื่อมล้ำดังกล่าวนี้ ภาพเสนอของผู้หญิงก็เช่นกัน ภาพของนางแบบในระยะแรกในฐานะวัตถุทางเพศเป็นภาพเดียวกับวัตถุขบถในชนบทที่กำลังพัฒนาจากส่วนกลางเพื่อให้กลายมาเป็นสินค้าในเมืองหลวง

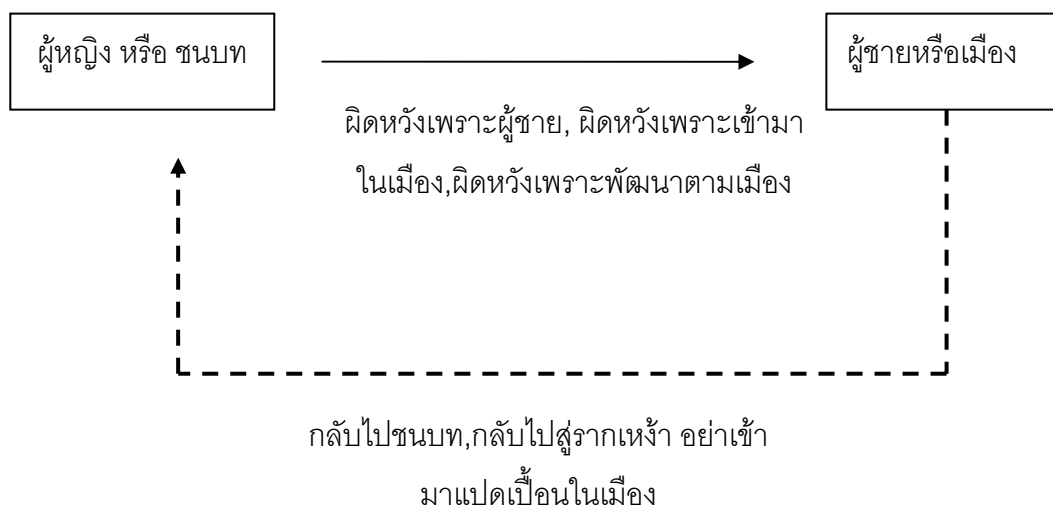
ในช่วงปีหลังปี 2516 ที่พลังนักศึกษาอันเป็นหน่ออ่อนของชนชั้นกลางกำลังที่กำลังก่อตัวขึ้น ได้ตั้งคำถามต่อทิศทางการพัฒนาดังกล่าว และหันไปให้ความสำคัญกับการต่อสู้เพื่อคนชั้นล่างของสังคม ขณะเดียวกัน กระแสเชิดชูผู้หญิงในแบบสตรีนิยมก็กำลังแทงหน่ออ่อนขึ้นในขบวนการดังกล่าวด้วย ดังนั้นการเสพผู้หญิงของผู้ชายในยุคนี้ จึงไม่ใช่เรื่องการดึงดูดทรัพยากรผู้หญิงเข้ามา แต่เป็นไปเพื่อจุนเจือชนชั้นที่ด้อยกว่าในสังคมมากกว่า เหมือนการไปออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นครั้งคราว อย่างไรก็ตาม การเข้าไปจุนเจือผู้หญิง หรือชนบทนี้ไม่ได้เข้ามาแทนที่หรือสวมรอยหรือเป็นสาเหตุของการเสพภาพผู้หญิงไปเสียทั้งหมด เนื่องจากผู้ชายยังมีความต้องการเสพภาพด้านกามารมณ์นี้อยู่ เพียงแต่มีการกลบเกลื่อนความต้องการ และหันไปซูประเด็นอื่นๆ ขึ้นมาซ้อนทับความต้องการดังกล่าวไว้อย่างแนบเนียน

ในอีกด้านหนึ่ง เมื่อพิจารณาตามกรอบวาทกรรมแบบที่ 2 ที่ว่าชนบทเริ่มกลับไปหารากเหง้าของตัวเองเนื่องจากผิดหวังที่พัฒนาตามเมือง ซึ่งนำไปสู่ความล่มสลายของชุมชน, มลภาวะ ฯลฯ ดังนั้นชนบทก็จึงกลับมาชูเรื่องวัฒนธรรมชุมชนของแต่ละชุมชน

ประเด็นเรื่องผู้หญิงก็เช่นกัน เมื่อพิจารณาเรื่องเล่าประกอบภาพนางแบบจะพบว่า ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะผิดหวังเพราะผู้ชาย หรือเพราะเข้ามาขุดทองในเมือง แต่ผู้หญิงไม่สามารถกลับไปเป็นอย่างเดิมได้ไม่เหมือนกับกรณีการเชิดชูวัฒนธรรมชุมชน แต่ผู้หญิงก็เรียกร้องให้ผู้ชาย หรือปรารภจะพบกับผู้ชายที่เข้าใจความผิดพลาดดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาจากทัศนะของเมืองหรือผู้ชายพบว่า การไล่กลับไปหารากเหง้าก็เพื่อไม่ให้ความล้ำหลังเข้ามาแปดเปื้อนวัฒนธรรมเมืองมากกว่า กล่าวคือ หากให้ชนบทหรือผู้หญิงมีการพัฒนาที่เทียบเท่าเมืองหรือผู้ชาย การสูบริดปรนเปรอจากชนบทมาสู่เมืองก็就不用เกิดขึ้น และเมื่อพิจารณาบริบทการเกิดขึ้นของเรื่องเล่าประกอบนางแบบ ซึ่งล้วนเกิดขึ้นภายหลังปี 2518 อันเป็นสตรีสากล ก็ยังเป็นการย้าคดีที่ว่าไม่ควรให้ผู้หญิงพัฒนาไปไกลกว่านี้ ผู้หญิงควรกลับไปอยู่ในมิติเดิมที่รอการสูบริดจากภาคเมือง หรือภาคผู้ชาย

แผนภูมิที่ 2

แสดงทิศทางของวาทกรรมการพัฒนา/ผู้หญิงแบบที่ 2

การประกอบสร้างผู้ชาย : ผู้ชายกับนักรัก

ประภาพร ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่อง “สุภาพบุรุษ” ซึ่งถูกนำเข้าโดยกลุ่มนักเรียนนอกในช่วงปลายรัชกาลที่ 5 โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการถือครองชีวิตคู่ โดยเปลี่ยนแปลงความเป็นชายแบบ “ขุนแผน” ที่มากเมีย มาสู่สังคมแบบผัวเดียวเมียเดียว โดยประภาพรชี้ให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงนี้ในหมู่คนชั้นสูงตั้งแต่พระมหากษัตริย์, เจ้านาย และกลุ่มชนชั้นสูง ต่อมาเมื่อชนชั้นกลางเริ่มมีมากขึ้นก็เริ่มรับเอาคติผัวเดียวเมียเดียวนี้เข้าไปปรับใช้ด้วย

อย่างไรก็ตามการรับเอาคตินี้ดังกล่าวไป ไม่ได้หมายความว่าละทิ้งความเป็นนักรักหรือความเจ้าชู้ลงไป แต่จำเป็นต้องซ่อนเร้น ปกปิดมากกว่า ซึ่งคึกฤทธิ์ ปราโมชให้ความเห็นเกี่ยวกับการซ่อนเร้นนี้ไว้ว่า

“เพื่อการสร้างประเทศสู่ความเป็นอารยะทัดเทียมกับตะวันตก เราต้องถือเอามาตรฐานศีลธรรมตะวันตก (ยุโรป) ในสมัยนั้นมาเป็นเกณฑ์กำหนดบรรทัดฐานว่าอย่างไรควร อย่างไรไม่ควรกระทำในสังคมไทยมากขึ้น ความรู้สึกผิดชอบก็ต้องตัดสิน

ด้วยมาตรฐานตะวันตก เพราะฉะนั้น ชุนนางไทยที่เคยมีภรรยามากก็ต้องซ่อนเร้นไม่สามารถแสดงอวดบารมีได้อย่างแต่ก่อน เพราะฝรั่งถือว่าการมีภรรยามากเป็นเรื่องไม่ดี ไม่มีอารยะ” (คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2520 อ้างถึงในประภาพร ชินวงศ์, น.75)

ภาพความเป็นชายชนชั้นกลางของประภาพรก็คือ ต้องเป็นชายที่ลักษณะเป็นผู้นำ ร่างกายแข็งแรงพร้อมปกป้องคนอื่น มีรูปร่างดึงดูดใจเพศตรงข้ามได้ อย่างไรก็ตาม ความเป็นชายของประภาพรไม่ได้มีรูปแบบเดียว อาจจะพบความเป็นชายแบบอื่นๆ ได้ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากงานวรรณกรรมต่างๆ อย่างไรก็ตามลักษณะร่วมๆ ของผู้ชายไทยในช่วงหลังปฏิรูปประเทศปลายรัชกาลที่ 5 ก็คือความเป็นชายที่มีที่มาจากคติของโลกตะวันตก

ดังที่อภิปรายไปในข้างต้น เมื่อพิจารณาจากจำนวนภาพถ่ายของนางแบบจะพบว่า ภาพถ่ายของนางแบบส่วนใหญ่ในนิตยสารแมนจะอิงแอบกับธรรมชาติมากกว่า ขณะที่หนุ่มสาวจะให้ความสำคัญกับการจัดทำทาง และการจัดฉากในสตูดิโอมากกว่า อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาลงไปรายละเอียดจะพบว่า ท่วงท่าในการถ่ายภาพนั้นๆ เป็นท่วงท่าสำหรับถ่ายเพื่อตีพิมพ์ลงในนิตยสาร มากกว่าท่าทางที่คนทั่วๆ ไปถ่ายรูปเพื่อเก็บไว้ชมในภายหลัง

นางแบบในเล่มสามารถ “แปลง” ร่างได้มากมายหลายแบบตามจินตนาการของผู้ถ่ายภาพ อาทิเป็นผีเสื้อดเสื้อสาวในหนุ่มสาวฉบับที่ 23 มีนาคม 2522 ,เป็นควาเฮอร์ลีนในบาร์ควาบอย ซึ่งตีพิมพ์ในหนุ่มสาวฉบับที่ 65 กันยายน 2525 ,เป็นสาวญี่ปุ่นในชุดกิโมโน ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารแมนฉบับที่ 95 เมษายน 2526 หรือเป็นช่างซ่อมรถสาวในอุ้งรถ ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารแมนฉบับที่ 100 กันยายน 2526 หรือจะเป็นภาพหญิงสาวกับปืน ในแมนฉบับที่ 9, นางแบบใส่แว่นตาแลดูมีการศึกษาในแมนฉบับที่ 34 มีนาคม 2521 หรือภาพนางแบบใส่สายรัดข้อมือหนึ่งที่มีสายโซ่คล้อง ในแมนฉบับที่ 89 ตุลาคม 2525

สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่า ภาพเสนอของผู้หญิงในนิตยสารดังกล่าวนั้นมีลักษณะเป็น “นาง” ในจินตนาการของผู้ชายมากมายหลายแบบ ซึ่งบางครั้งอาจจะไม่พบผู้หญิงแบบนี้ในโลกแห่งความเป็นจริง ยิ่งเมื่อพิจารณาควบคู่กับเทคนิคการถ่ายภาพที่ทำภาพเบลๆ หรือการทำภาพนุ่ม หรือการถ่ายผ่านม่านบางๆ ยิ่งทำให้ “ผู้หญิง” ในภาพถ่ายมีลักษณะเป็นคนในจินตนาการมากขึ้น

เมื่อผู้หญิงกลายเป็นสินค้าชิ้นหนึ่งจากเดิมที่เป็นเพียงวัตถุแห่งการจ้องมองเท่านั้น การเลือกเสฟสินค้านี้อาจทำไม่ได้อย่างโจ่งแจ้ง เนื่องจากเป็นเรื่องผิดศีลธรรม หรือผิดคติวัตรเดียว

เมียเดียว แม้จะเป็นชั่วครั้งชั่วคราวก็ตาม ดังนั้นผู้ชายที่ต้องการเสพลินค้าเหล่านี้ก็ต้องสร้างชุดคำอธิบายเพื่อให้การเสพลูนี้ไม่ได้เป็นเรื่องผิดศีลธรรมอีกต่อไป นั่นคือการสร้างโครงเรื่องของการเข้าไปช่วยเหลือชนชั้นที่ถูกกดขี่ เพื่อกลบเกลื่อนเรื่องการละเมิดศีลธรรม จะว่าไปแล้วโครงเรื่องเข้าไปช่วยเหลือผู้ถูกกดขี่นี้ก็ยิ่งเป็นการย่ำลึกละเมิดความเป็น “สุภาพบุรุษ” ที่จะคอยช่วยเหลือผู้ที่ตกยากได้อีกทางหนึ่งด้วย

จากการวิเคราะห์ข้างต้น องค์ประกอบของความเป็นชายเมื่อพิจารณาจากภาพถ่ายและเรื่องเล่าประกอบนั้นไม่แตกต่างกับความเป็นชายในนิตยสารก่อนหน้าแมนและหนุ่มสาว นั่นคือผู้ชายยังคงสามารถเสพลูหญิงต่างๆ นานา ได้ตามจินตนาการที่ผู้ชายจะคิดไปได้ นั่นคือผู้ชายรุ่นใหม่สามารถสร้างสุนทรียะในการเสพลูหญิงชาวบ้านได้มากมายหลายมิติ อย่างไรก็ตาม ความเป็นชายในยุคแมนกับหนุ่มสาวก็ต้องมีชั้นเชิงในการเสพลูมากขึ้น กล่าวคือ มีการปฏิเสธลักษณะผู้ชายแบบเดิม (เจ้าชู้ หลายใจ ทำให้ผู้หญิงเข้าใจ เลยมาย้ายแบบ) ด้วยการนำเสนอทางออกใหม่ๆ ในการเสพลูหญิง นั่นคือ การเสพลูหญิงของผู้ชายในยุคนี้มีใช้การลวงเข้าไปครอบครองผู้หญิงอย่างเดิม แต่เป็นการเข้าไปแก้ไขปัญหาดังกล่าว นานาของผู้หญิง โดยการขบขันกลไกนี้ ทำให้ผู้ชายมีความชอบธรรมในการบริโภคหญิงสาวมากขึ้น